

Το θέατρο ως εργαλείο διδασκαλίας στις κοινωνικές επιστήμες

ΚΕΔΙΜΑ- Ημερίδα για τις Διδακτικές Επινοήσεις 6/5/26

Ειρήνη Καδιανάκη (ΨΥΧ) Άντρια Χριστοφίδου (ΚΠΕ) Μαρία Ιωάννου (ΨΥΧ)

Το θέατρο ως
εργαλείο
διδασκαλίας στις
κοινωνικές
επιστήμες

Γιατί;

- Το θέατρο ως αφετηρία για κοινωνικό προβληματισμό και συζήτηση
- Η καθαρά θεωρητική προσέγγιση για κοινωνικά ζητήματα στα μαθήματα δεν είναι επαρκής
- Βιωματική, κριτική σφαιρική κατανόηση απαιτεί καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων (ενσυναίσθηση, λήψη οπτικής γωνίας)

Το θέατρο ως εργαλείο διδασκαλίας στις κοινωνικές επιστήμες

Πώς;

- Το θεατρικό έργο ως όχημα διερεύνησης κοινωνικών ζητημάτων με βιωματικό, άμεσο, πρακτικό τρόπο (Dickinson & Hadjimichael, 2023).
- Θεατρικές πρακτικές υποβοηθούν την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων παρατήρησης, δημιουργικότητας και αναλυτικές δεξιότητες (Perry et al. 2011; Romero, 2020)
- Το θεατρικό έργο ως αφορμή για συζήτηση, διάλογο, κριτικό αναστοχασμό στη βάση θεωριών των μαθημάτων.

ΜΙΧΑΛΗ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΑ ΕΥΡΩΠΗ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Νεοκλή Νεοκλέους

ΠΑΙΖΟΥΝ ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ: Χάρης Κκολός, Μέλανη Στέλιου
Φώτης Φωτίου, Χριστίνα Χριστόφια

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ 17 Οκτωβρίου 2025
ΕΠΙΣΗΜΗ ΠΡΕΜΙΕΡΑ 18 Οκτωβρίου 2025
και κάθε Σάββατο στις 20.00
και Κυριακή στις 19.00

ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΣΚΑΡΙΝΙ (Αθαλάσσης 4, Λατεια)

Κρατήσεις 99251331

Διαδικασία

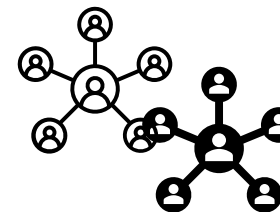
Διάχυση
σεναρίου



Συζήτηση για την παράσταση
στο μάθημα-παρουσίαση
θεμάτων εργασιών



Εργαστήρια σε μικρές
ομάδες με συντελεστές
παράστασης



Προβολή
θεατρικής
παράστασης



Ομιλία
συγγραφέα +
συζήτηση με
συντελεστές



Παράδοση
ομαδικής
εργασίας

Τα μαθήματα που αφορά η διδακτική επινόηση

• Κοινωνική Ψυχολογία II:

- Ομαδικές και διομαδικές διαδικασίες
- Ένταξη, κοινωνικός αποκλεισμός και προκατάληψη
- Ρατσισμός, σεξισμός, ομοφοβία

• Κοινωνιολογία του Φύλου:

- Το φύλο ως δομή και ως θεσμός
- Έμφυλες προσδοκίες, μητρότητα, οικογένεια/καριέρα
- Σεξισμός, διαθεματικότητα, αρρενωπότητες



Φωτογραφίες από τις δράσεις

Πρόγραμμα εργαστηρίου

Διδακτική Επινόηση: Το θέατρο ως εργαλείο διδασκαλίας στις κοινωνικές επιστήμες

Τίτλος εργαστηρίου: Εργαστήριο Κοινωνικής Δράσης βασισμένο στο θεατρικό έργο «Ποια Ευρώπη»

Ημέρα: 19.11.2025 (Τετάρτη)

Ώρες: 10:30-13:30

Αίθουσες: Κτήριο ΧΩΔ03: αίθουσες Β104, Β201, Β205, Β206, Β207. Όλοι οι φοιτητές/τριες του μαθήματος θα προσέλθουν στις **10:30 στην Β201**. Μετά θα χωριστούν στις αίθουσες με τον τρόπο που δείχνει το αρχείο ΧL στο blackboard.

Συμμετέχοντες/ουσες: φοιτητές/τριες των μαθημάτων ΨΥΧ 315 Κοινωνική Ψυχολογία ΙΙ (66 άτομα) και ΚΠΕ245 Κοινωνιολογία του Φύλου (56 άτομα) και οι διδάσκουσες των μαθημάτων, Ειρήνη Καδιανάκη (ΨΥΧ) Άντρια Χριστοφίδου (ΚΠΕ).

Συντελεστές: Θέατρο Αντίλογος (Χριστίνα Χριστόφια, Ελένη Αναστασίου, Νεοκλής Νεοκλέους, Μέλανη Στέλιου, Φώτης Φωτίου, Μαρία Μανναρίδου-Καρσερά, Μιχάλης Παπαδόπουλος)

Περιγραφή: Στόχος του εργαστηρίου είναι να καλλιεργήσει χρήσιμες δεξιότητες για την εις βάθος κατανόηση κοινωνικών προβλημάτων (π.χ. ρατσισμός, μη ανάληψη συλλογικής ευθύνης, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έμφυλες σχέσεις) με την χρήση θεατρικών τεχνικών. Βασική δραστηριότητα θα είναι ο σχεδιασμός μιας μικρής κοινωνικής δράσης εμπνευσμένης από τα ζητήματα του έργου «Ποια Ευρώπη» το οποίο οι φοιτητές/τριες είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν στις 17 Οκτωβρίου.

Λεπτομερές πρόγραμμα:

Μέρος 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (15–20')

Ρατσισμός και μισαλλοδοξία/ Ατομική και συλλογική ευθύνη/ Ελευθερία, ισότητα, δημοκρατία/ Έμφυλες σχέσεις, μητρότητα, καριέρα και φροντίδα

Μέρος 2: ΚΑΤΑΓΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ / BRAINSTORMING (15–20')

Οι ομάδες συζητούν και καταγράφουν: Ποια κοινωνικά προβλήματα θεωρούν πιο επείγοντα; Ποιες πρακτικές παρεμβάσεις θα μπορούσαν να έχουν αποτέλεσμα;

Μέρος 3: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ

Κάθε ομάδα επιλέγει μία ιδέα και αναπτύσσει σχέδιο:

1. Στόχος της δράσης
2. Κοινό-στόχος (ποιοι επηρεάζονται; ποιοι συμμετέχουν;)
3. Μέσα/τρόποι δράσης (π.χ. μικρο-performance, αφίσα, social media, video, ενημερωτική εκδήλωση)
4. Μήνυμα και σύνθημα

Οι ομάδες μπορούν να αντλήσουν έμπνευση από το έργο: φράσεις ή καταστάσεις των ηρώων μπορούν να μετατραπούν σε συνθήματα ή σενάρια δράσης.

-----ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ-----

Μέρος 4: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δράση της (5' ανά ομάδα).

Οι υπόλοιπες ομάδες σχολιάζουν θετικά και προτείνουν βελτιώσεις (constructive feedback).

Ο συντονιστής επισημαίνει τα δυνατά σημεία και πώς συνδέονται με τις έννοιες του έργου.

ΒΗΜΑ 5: ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Ο συντονιστής θέτει ερωτήματα προς συζήτηση:

Τι μάθαμε για τον τρόπο που η κοινωνία αντιδρά στο διαφορετικό; Πώς η ατομική στάση μπορεί να επηρεάσει τη συλλογική αλλαγή; Τι θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε στην καθημερινότητά μας ή στο πανεπιστήμιο;



Βιωματικό εργαστήριο
19.11.25

Εργασία πάνω στο θεατρικό έργο

1. Α) Μπορείτε να εντοπίσετε στο θεατρικό κείμενο τις στιγμές που εμφανίζεται ρατσισμός και διακρίσεις με βάση τη φυλή/εθνικότητα;
Β) Ποια στερεότυπα εμφανίζονται; Τι μορφές παίρνει ο ρατσισμός που αναγνωρίζετε;
Γ) Κάτω από ποιες συνθήκες θεωρείτε αυτά τα στερεότυπα μπορούν να οδηγήσουν σε μία ρατσιστική επίθεση;
Δικαιολογήστε τις επιλογές που κάνατε κάνοντας χρήση εννοιών και θεωριών του μαθήματος.

2. Οι δύο αδερφές, πρωταγωνίστριες στο έργο, διαφέρουν στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον ξένο συνεπιβάτη τους. Γιατί πιστεύετε ότι διαφέρουν; Ποιοι παράγοντες, που μπορούν να εντοπιστούν στο κείμενο, θεωρείτε ότι έπαιξαν ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεών τους; Για να απαντήσετε τις ερωτήσεις αυτές, αναφερθείτε σε παράγοντες του κοινωνικού πλαισίου αλλά και παράγοντες προσωπικούς (πολιτικής θέσης, εκπαίδευσης, ιδεολογίας), όπως εμφανίζονται στο έργο. Συνδέστε τις αναφορές σας με θεωρίες και έννοιες του μαθήματος για να εξηγήσετε γιατί δύο αδέρφια μπορεί να εκδηλώνουν τόσο διαφορετικά την προκατάληψή τους.

3. Ο Παλαιστίνιος συνεπιβάτης αναφέρει στοιχεία της ζωής του μετά την επίθεση που δέχτηκε από τους συνεπιβάτες του. Α) Πώς νομίζετε αυτά γίνονται αντιληπτά από τους δύο θύτες; Β) ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι μπορεί να διευκολύνουν ή να παρεμποδίζουν την ικανότητα των θυτών να κατανοούν την οπτική γωνία και την εμπειρία των θυμάτων; Για να απαντήσετε στην ερώτηση καλείστε να αναζητήσετε βιβλιογραφία που να αναφέρεται στην ενσυναίσθηση και την ικανότητα λήψης οπτικής γωνίας των άλλων σε πλαίσια ρατσισμού και διακρίσεων.

4. Αναστοχασμός πάνω στο έργο: Απαντήστε τα παρακάτω ερωτήματα σχετικά με το έργο: α) Πώς σας έκανε να νιώσετε η ανάγνωση του έργου και η θέαση της παράστασης; Ποια στοιχεία του σας έκαναν να σκεφτείτε περισσότερο πάνω σε κάποια θέματα και ποια σας δημιούργησαν έντονα συναισθήματα; Β) Αναγνωρίσατε δικά σας στερεότυπα ή στερεότυπα των γύρω σας σε σχέση με τη φυλή/εθνικότητα; Δώστε ένα παράδειγμα από τη δική σας καθημερινή εμπειρία πάνω στο θέμα. Στις απαντήσεις στην ερώτηση αυτή δεν υπάρχει σωστό και λάθος, απλά μιλήστε με προσωπικό ύφος για την επίδραση της παράστασης πάνω σας και τις πιο προσωπικές σας σκέψεις πάνω στο έργο.

Εργασία πάνω στο θεατρικό έργο

Μέρος Α: Επιλέξτε ένα μέρος του έργου (μια διαντίδραση, μια σκηνή, ένα συγκεκριμένο διάλογο) που σας έκανε εντύπωση και αναλύστε το χρησιμοποιώντας θεωρίες και έννοιες που μάθαμε στο μάθημα ή αναφερθείτε σε αυτό ως αφορμή για να ασχοληθείτε με ένα άλλο ζήτημα που σχετίζεται άμεσα με αυτό και ενδεχομένως να σας ενδιαφέρει περισσότερο. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να αναδείξετε ξεκάθαρα τη σχέση ανάμεσα στα 2 ζητήματα (αφορμή με βάση το έργο & κύριο ζήτημα μελέτης).

Μέρος Β (Αναστοχασμός): Πως οι έμφυλες εμπειρίες, ταυτότητες, κοινωνικοποιήσεις, υπάρξεις σας επηρέασαν τον τρόπο που είδατε το έργο, τα μηνύματα που εκλάβατε και τον τρόπο που αντιδράσατε σε αυτό.

Εντυπώσεις Ηρώων

Όμως αυτό που με **ταρακούνησε** ιδιαίτερα και με εξόργισε ακόμα περισσότερο στη συμπεριφορά της Ρόζας ήταν ότι θεωρούσε ότι είχε το δικαίωμα να παραβιάσει την ιδιωτικότητά του Άμζατ και να του πάρει την τσάντα μόνο και μόνο επειδή βρίσκεται στη χώρα της και ακόμα και όταν είδε ότι ο Άμζατ δεν ήταν επικίνδυνος προσπαθούσε να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά της.

αλαντεύσεις
ασυνείδητα στον εαυτό μου

αναθεωρήσω κάποιες
σκέψεις που είχα για
θέμα των μεταναστών
γενικότερα.

Ένα από τα δύσκολα κομμάτια για μένα, ήταν να **αναγνωρίσω τα πολλαπλά ρατσιστικά στερεότυπα και τις αντιλήψεις που υπάρχουν στην καθημερινότητά μου**. Πολλά από αυτά (όπως π.χ. μετάνστες ευθύς)

Όταν διάβαζα τη σκηνή αυτή στο κείμενο δεν μου προκάλεσε την ίδια ένταση, αλλά βλέποντας την σκηνή στο θέατρο, **ένιωσα πολύ πιο έντονο σοκ, λύπη και αναστάτωση. Ήταν μια εμπειρία που με άγγιξε βαθιά.** Ήταν συνολικά μία παράσταση που μου δημιούργησε πολλά και διαφορετικά συναισθήματα, γιατί πραγματευόταν ποικίλα και πολύ καθημερινά ζητήματα.

Μπαίνεις στην διαδικασία να **σκεφτείς**. Να **αναρωτηθείς** αν τελικά βλέπεις μέσα από τον χαρακτήρες του έργου εσύ. Κι αν τελικά βλέπεις εσένα, χειροκροτήσεις τον εαυτό σου για αυτό που είναι ή για αυτό που θα γίνει αφού είδε, κατάλαβε και άλλαξε. Τουλάχιστον αυτά ένιωσα εγώ και **νιώθω πολύ τυχερή γι' αυτό**.

Η θέαση της παράστασης και η ανάγνωση του κειμένου με έκανε να νιώσω αρκετά πράγματα. Αρχικά, **μπήκα στη θέση** του Άμζατ και **ένιωσα** τον πόνο του.

...α νιώσω... αλλά και μια... όσο εξελισσόταν η... ένωθα ότι δεν έβλεπα απλώς ένα θεατρικό έργο, αλλά κομμάτια της ίδιας της κοινωνίας μας και κάποιες φορές και κομμάτια δικά μου.

Αξιολόγηση της επιμόρφωσης

- Θεατρική παράσταση ως έντονο και για κάποιους καινούργιο ερέθισμα και εμπειρία. Είχε έντονο αντίκτυπο σε σκέψεις και συναισθήματα
- Ξεκάθαρη σύνδεση με το περιεχόμενο και έννοιες των μαθημάτων. Ιδανική αφορμή για στοχευμένη συζήτηση στην τάξη. Ανάπτυξη γνώσης μέσω συγγραφής της εργασίας.
- Δράσεις εργαστηρίου και διάλεξης: ενίσχυσαν τους στόχους της επιμόρφωσης μέσω άμεσης επαφής με τους συντελεστές και ευκαιριών για περαιτέρω συζήτηση και ανάλυση πτυχών του έργου (κίνητρα για συγγραφή, ρόλοι και χαρακτήρες, σύνδεση φαντασιακού με κοινωνική πραγματικότητα).
- Μελλοντικές εφαρμογές

Ευχαριστίες

Θέατρο Αντίλογος

Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γραφείο Πολυμορφίας, Ισότητας και Ενσωμάτωσης, Πανεπιστήμιο Κύπρου



Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Ψυχολογίας



Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Κοινωνικών και
Πολιτικών Επιστημών



Πανεπιστήμιο Κύπρου
Γραφείο Πολυμορφίας,
Ισότητας και Ενσωμάτωσης

A stylized illustration of a stage. The stage floor is made of wooden planks. In the center, a large white screen displays the Greek word 'Ευχαριστούμε' (Thank you). The stage is framed by red curtains with gold trim. Two white columns with gold accents stand on either side. Three spotlights are mounted on the ceiling, casting beams of light onto the screen. Two small black boxes are on the stage floor, one on each side of the screen.

Ευχαριστούμε